

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XLVIII. Dissident, quod impar est

urn:nbn:de:bsz:31-101049

Extat apud SAX. GRAMMAT. Lib. 1. Insignis VLVILDÆ Danorum regis
 filia de impari matrimonio querela, quam merito hic adscribo. O miseram me!
 cujus nobilitatem dispar nexus obtenebrat! O infelicem, cujus stemmati rustica ju-
 gatur humilitas! O infaustam matris sobolem, cujus munditiem immunditia rura-
 lis attrectat, dignitatem indignitas vulgaris inclitat, ingenuitatem conditio marita-
 lis extenuat, &c. QVAM quidem querelam exitus tragicus subsequutus est, prout
 latius idem auctor prosequitur.

Ver-

Verscheyden aert, dient niet ghepaert.

DE sim, het koddig dier, is yeder eens vermaken,
De schilt-pad, niemants vreugt, als doot ter aerdē leyrt;
Hierom ist dat den aep de padde schroomt te raken;
T is teghenheyt van aert dat dese dieren scheyt,
Lief (vvat ick bidden mach) en laet u nimmer paren
Met Fop, dien tammen gast, die men u geven vvilt:
Mach ick u lief niet zijn, soo vvilt u immers sparen
Voor yemant, die van u min als ick doe verschilt.

Difsidet, quod impar est.

C*Um tardâ nequeat testudine simia jungi,
Simia jucundâ mobilitate potens;
Simia delitiae silvarum, hominumque voluptas,
Cernit ut indivisum reptile, tota tremit.
Tu peponem, mea vita, tui faciasne potentem
Nulla cui toto pectore mica salis?
Corpora, quis furor est, conjungere mortua vivis?
Anne tyrannorum vis scelerata redit?*

Le sombre & tard, ne duit au gaillard.

LA singe dans les bois, incessamment gaillarde,
Ne se joindra jamais a la tortue tarde,
Par tout ou la nature a desnié son lien,
Fai tout ce que pourras, aussi n'y feras rien.

NB 3

(Lich)

Licht en swaer, en dient gheen paer.

DE sim die niet en dient als om den geck te scheren,
 Soeet uyt een regen-aert de schilt-pad af te weren,
 Sy haet het sedich dier, dat staegh bewaert sijn huys,
 Om dattet niet en loopt als ander vvilt ghespuys.
 Een maeght van stillen aert sal nimmer vvel bevallen
 Aen yemant, die van oudts genegen is te mallen:
 Maer hoort eens vrijers hoort, en vry de les onthout;
 Die soect om vrijen zijn, en dienen niet getrouwt.

Apud leves, gravitas vitium est.

S*fmia saltatrix, & qua solet usque vagari,
 Non secus ac pestem te, domi porta fugit.
 Lascivi juvenes mores odere modestos,
 Castaque vesanus respuit ora puer:
 Si qua puella loquax minus est, ea torva vocatur;
 Et pudor, heu! nomen rusticitatis habet.
 Stulte puer; petulans, audax, vaga, garrula virgo,
 Sit licet apta foro, non erit apta thoro.*

*Grave & leger ne loge ensemble,
 Chacun requiert, que luy ressemble.*

TV as en grand' horreur les mœurs de la tortue,
 Le singe est a ton gré, qui joue par la rue;
 Mais dames, mon amy, trop douces en amour,
 En cas de marier ne trouvent pas leur tour.

APVD

Adolescentes, ut hodie sunt mores, animum ad nuptias applicare occipientes, nihil ferè minus in puellis, quas ejus rei causa adeunt, requirere solent, quàm ea quae in convictu usui futurae sunt. Plerumque enim praeceteris placere solet, si qua aut scire cavere, aut festive garrere, aut denique belle se comere noverit. Nec mirum; cum enim fervore aetatis lasciviant & ipsi juvenes, in habitibus symbolum, ut ait ille, facilius fit transitus: Et tamen juvenilia ista omnia, post annum unum atque alterum, cum liberi aleda, aliaque onera matrimonii sustinenda sunt, statim evanescere, ac prorsus diversa, imò & contraria, non sine molestia ac dispendio rei familiaris, addiscenda esse, docet usus. Quanto melius, mi adolescens, oculos animumque dirigeres in virginem modestam, ac rei domesticae, melius quàm saltandi peritam? qua licet hoc tempore fortassis juvenilibus affectibus non tam arrideat, atque una aliqua alterius istius generis, sane tu brevi aliter censeas. Eos, qui in alias terras iter instituunt, vestem non pro more regionis, in qua sunt, sed in quam abeunt, consicere nunquid vides? fac idè, & vale.

De domme jonckheydt, haer ten houwelijck stellende (na dat nu de loop des wereldts is) en vereyscht schier niet min in de dochters, die sylieden ten dien eynde bewandelen, als het ghene dat hun inde huyshoudinghe meest van noode is; alsoo dat veeltijts die best singhen en springhen, spelen en quelen, toyen en ployen kan, meest van allen wert aengehaelt, sonder op het vorder eenichsins te letten. Vlen vliegen met uylen, seyt ons spreekwoordt: sy selfs door hitte vande jeucht ydel en licht zijnde, vergapen haer lichtelijck aen de ghene die hun hier in aldernaest by komen, En even wel nochtans so haest de opvoedinge der kinderen, ende andere lasten des houwelijcx hun op den hals vallen, raecht ghemeenlijck de clavecimbel, en al dat beslach aen d'een zyde: en al watmen meest gheacht heeft komt minst te passe.

Waret niet beter, o soets jeucht, dese dinghen in wat naerder bedencken te nemen? en hier in te doen, ghelijck een voorsichtich man die een reyse naer vreemde landen aenvaught, die syne kleedinghe niet en maect na de maniere van't landt daer hy nu is, maer van 't ghene daer hy haest meynt te komen? Letter op.

Die een meysjen, om haer singhen,
Om haer springhen, heeft getrouwt;
't Zijn voor eerst wel moye dinghen,
Maer als noot begint te dringhen,
Is de liefde strax verkout.

HORAT.

Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosum;
Sedatum celeres, agilem gnarumque remissum.

PRO.

Den goddeloofen vliet, en niemant en jaeght hem.

DE schilt-pad jaegt den aep; befiet wat vreemde dingē!
 Hy weet niet wat te doen, of waer te sullen springen;
 De schilt-pad evenwel en kruypt maer in het fant,
 En, dat noch vreemder is, s'en heeft niet eenen tant.
 Wie boofse rancken broet die leyt een droevig leven;
 Hy fucht, hy ducht, hy vlucht, al wort hy niet gedreven,
 Al drilter maer een riet hy is terftont bevreesst,
 Daer is geen felder beul als binnen inden geest.

Qui vanos pavet metus, veros fatetur.

P*ressa sua sub mole domus testudo laborat,
 Pulvereamque gravi corpore verrit humum:
 Ut videt hanc, fugit, osque tremens post terga reflectit
 Simia, nec tutam se putat esse fugā.
 Ad sonitum culicis, motaque ad arundinis umbram,
 Impius, & nullo terga premente, fugit:
 Conscia mens sceleris formidine tota liquescit,
 Tunc quoque, cum pavidi causa timoris abest.*

Le pecheur, a tousiours peur.

COmbien que ta maison tortue fort te presse,
 Le singe neantmoins te fuit, en grand vistesse,
 Craingant d'estre attrappé. tousiours le blistre fuit,
 Et nul lui veut du mal, & nul ne le poursuit.

QVI

QUI VANOS PAVET METVS, VERA FATETVR.

Verè malam conscientiam matrem
formidinis esse, dixit Chrysoſt. Hor-
rorem enim individuū impietatis comi-
tem eſſe, teſtantur ii, qui indies conscien-
tia latebras quarunt, nec inveniunt. Pœ-
nam ſemper ante oculos ſibi verſari pu-
tant, qui peccaverūt, inquit ille: Hinc fit,
ut omnia horreat improbus, etiam mini-
me timenda, imo & amplectenda; Deum,
quod inimicum ſibi; diaboli, quod lieto-
rem; ſemetipſum, quod accuſatorem ſciat,
ac ſentiat. Viro bono contra nihil terribi-
le eſt; non Deus, nemo qui magis iuvare
velit; non diabolus, nemo qui minus no-
cere poſſit; non conscientia, omnia ſibi
tranquilla: Horrificum tonitru parentis
ſui vocem benevolam, metuendā fulmen
divinae majeſtatis radios, mortem, in vi-
tam meliorem tranſitum, Dei iudicium,
finem pugnae ac ærumnarum appellat:
Denique

Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
Quicumque verè animoſus eſſe deſiderat,
mentem ut habeat ſlagitiis purgatā, etiam
atque etiam curet.

IOB 15. 21.

Sonitus terroris ſemper in auribus im-
pii; & cum pax ſit, ille ſemper inſidias
ſuſpicatur, circumſpectans undique gla-
dium.

En quade conscientie (ſeyter een oudvader) is een moeder van vreeſe. 'tis gewif-
felijck alſoo; want waer een ſondich ghemoeft
is, daer is 'elcken, in alle voorvallende ſaken,
een bevende hert, ende een verſmachte ziel.
De goddelooſe ſchrickt voor alle dinghen, ſelfs
oock voor de gene die niet te vreeſen en zijn.

Hy ontſet hem van Godt, want hy is hem
vyandt; van den duyvel, want 'tis ſijn pyni-
gher; van ſijn eyghen herte, want 'tis ſijn be-
ſchuldigher.

De rechtveerdighe daerenteghen (ghelijck
de wiſſe-man ſeydt) is vrymoedich als een
jonck leeu, ſittert ofte beeft voor niemant; niet
voor Godt, wanter niemant en is die hem
meer wilt helpen: niet voor den den duyvel,
wanter niemant en is die hem min kan be-
ſchadighen: niet voor ſijn eyghen ghewiſſe,
want daer is ruſte.

Den vervaelijcken donder, noemt hy de
ſterame ſijnes hemelſchen vaders: den ſchric-
kelijcken blixem, de ſtralen van des ſelfs
grootachtſaemheydt; de doodt een doorganck
tot een beter leven: Godts oordeel, een eynde
van ſtrijdt en ellendicheydt; en, om kort te
ſegghen,

Al viel de werelt gantsch en gaer,
De vrome ſchrickt voor geen gevaer.

Wilder dan yemant onvertſaecht, ende goets
moets welen, die reynighe ſijn herte van doo-
delijcke wercken.

IOB 18. 11.

Circumquaque perturbant impiū ter-
rores, & diſſiciunt eū ad pedes ejus.
PROVERB. 28. 17.

L'Homme faiſant tort au ſang d'une
perſonne fuira juſques en la foſſé ſans
que aucun le retienne.

OO

A NI;